

A Strategic Compass for Security and Defence

Стратегічний компас для безпеки та оборони

Висновки:

1. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну стало **каталізатором перегляду Союзом своєї політики безпеки і оборони** та сприяло прийняттю рішучих дій з метою протидії актуальним та потенційним безпековим викликам.
2. Глобальний, регіональний та локальний характер загроз, зазначених в Стратегічному компасі, свідчить про **пряму зацікавленість ЄС в захисті як європейського безпекового середовища, так і міжнародного порядку**, заснованого на універсальних цінностях і міжнародному праві.
3. Однією з головних цілей ЄС є **здатність швидко, раціонально та ефективно реагувати на кризи** в межах ЄС та поза його межами за допомогою як і військових, так і цивільних засобів Спільної політики безпеки та оборони.
4. Серед важливих інструментів посилення політики безпеки і оборони ЄС виокремлюємо **суттєве збільшення видатків Союзу на оборону; інвестування в оборонний потенціал та інноваційні технології; спільні навчання збройних сил в режимі реального часу; дозвіл державам-членам планувати та проводити місії чи операції**.
5. Як на багатосторонньому і регіональному рівнях, так і на двосторонньому, ЄС прагне налагоджувати співпрацю з низкою міжнародних організацій та держав-партнерів для **реалізації свого прагнення стати глобальним стратегічним гравцем**.

Роботу над «Стратегічним компасом» ЄС почав ще влітку 2020 р. Цю ініціативу активно просувала Німеччина, яка головувала у 2 половині 2020 р. в Раді ЄС.

Першим кроком став підготований до листопада 2020 р. **детальний аналіз загроз та викликів ЄС.** Документ засновується на інформації спецслужб, тому є таємним, його не публікували. Але відомо, що в ньому приділили увагу найрізноманітнішим загрозам, включно з кібератаками, гібридними загрозами, дезінформацією, революційними технологіями, а також міграційним тиском.

В 2021 р. країни ЄС близько десяти місяців присвятили дискусії про «Стратегічний компас», після чого було розроблено перший проєкт документа. Високий представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель представив його міністрам закордонних справ і оборони 27 країн ЄС 15 листопада. **Остаточне затвердження СК відбулося в березні 2022 р., через місяць після початку російської агресії проти України.**

Перший розділ має назву «Світ, з яким ми стикаємося» («The world we face»):

1. «Повернення політики сили в суперечливому багатоплярному світі» («The return of power politics in a contested multipolar world»):

- збільшення чисельності акторів, які прагнуть розширити свій політичний простір, кинути виклик порядку безпеки, повернувшись до політики сили (РФ є довгостроковою прямою загрозою європейській безпеці).

2. «Наше стратегічне середовище» («Our strategic environment»):

- стурбованість в ЄС викликає: безпека України, Молдови, Грузії; зміна безпекового середовища в Чорноморському регіоні; суперництво за Арктичний регіон; кризи в Лівії та Сирії; напруженість у Східному Середземномор'ї; триваючі конфлікти та тероризм в Африці, регіоні Затоки та на Середньому Сході; конкуренція в Індо-Тихоокеанському регіоні.

3. «Виникаючі й транснаціональні загрози та виклики» («Emerging and transnational threats and challenges»):

- загрозами миру та безпеці всередині ЄС і за його межами є тероризм і насильницький екстремізм; розповсюдження ЗМЗ; використання акторами гібридних стратегій, кібератак, кампаній з дезінформації, економічного примусу та інструменталізації нелегальної міграції; зміна клімату та природні катаклізми; глобальні кризи у сфері охорони здоров'я.

4. «Стратегічні наслідки для Союзу» («Strategic implications for the Union»):

- СК посилить стратегічну автономію ЄС і його здатність співпрацювати з партнерами для захисту своїх цінностей та інтересів.

Другий розділ - «Діяти» («Act»):

1. «Діяти разом» («Acting together»):

- До 2025 р. буде повністю запущений **потужний потенціал швидкого розгортання до 5000 військових для різних типів криз.**
- До 2023 р. ЄС визначиться з практичними способами імплементації статті 44 Договору про ЄС, щоб **дозволити групі бажаючих і здатних держав-членів проводити місії чи операції в рамках ЄС.**
- ЄС й надалі **посилюватимемо цивільні та військові місії та операції СПБО.** Як перший крок, до 2022 р. додатково адаптує поточну модель військових місій, щоб підвищити ефективність на місцях.
- ЄС прагне бути готовим до **розгортання 200 повністю оснащених експертів місії СПБО протягом 30 днів, у тому числі в складних умовах.**
- ЄС систематично **включатиме права людини та ґендерну перспективу в усі цивільні та військові дії СПБО та збільшуватиме чисельність жінок на всіх посадах, включаючи керівні.**

2. «Готуватися разом» («Prepare together»):

- ЄС продовжуватиме проводити **регулярні навчання** для подальшого посилення взаємодопомоги у випадку збройної агресії. Це включатиме **регулярні кібернавчання**, починаючи з 2022 р.
- До 2023 р. ЄС **перегляне обсяг спільних витрат**, щоб стимулювати участь у військових місіях і операціях.
- До кінця 2022 р. ЄС візьме на себе нові зобов'язання з метою **суттєвого інвестування у військову мобільність**.
- ЄС буде реалізовувати нові заходи в таких сферах, як **цифровізація збройних сил, підвищення кіберстійкості транспортної інфраструктури, а також використання штучного інтелекту та повітряних і морських перевезень для покращення військової мобільності в межах ЄС і за його межами**.

Третій розділ СК стосується **безпеки Європейського Союзу**:

1. «Посилення нашого раннього попередження, розвідувальної картини та безпеки комунікацій» («Strengthening our early warning, intelligence picture and secure communications»)

- інвестування в **спільний аналіз** для покращення **стратегії передбачення**;
- посилення **ситуаційної обізнаності** на основі розвідувальних даних.

2. «Гібридні загрози, кібердипломатія та маніпулювання іноземною інформацією і втручання» («Hybrid threats, cyber diplomacy and foreign information manipulation and interference»):

- представлення широкого спектру існуючих і можливих нових інструментів ЄС у ширшому **EU Hybrid Toolbox - основі для скоординованої відповіді на гібридні кампанії**;
- посилення інструментарію кібердипломатії ЄС, зокрема превентивні заходи та санкції за зловмисну кібердіяльність проти ЄС та його держав-членів.

3. «Забезпечення нашого доступу до стратегічних доменів» («Securing our access to strategic domains»);

- важливість вдосконалення захисту кіберпростору, повітряного та морського простору ЄС.

4. «Протидія тероризму» («Countering terrorism»):

- боротьба з новими розробками, як-от використання технологій для фінансування тероризму та поширення терористичного контенту в Інтернеті;
- посилення мережі експертів з питань боротьби з тероризмом у представництвах ЄС.

5. «Сприяння роззброєнню, нерозповсюдженню та контролю над озброєннями» («Promoting disarmament, non-proliferation and arms control»):

- підтримка та просування роззброєння і нерозповсюдження ядерної зброї;
- тісна координація з партнерами ЄС, насамперед зі США та країнами-членами НАТО у сфері контролю над озброєннями.

6. «Підвищення стійкості до зміни клімату, катастроф і надзвичайних ситуацій» («Enhancing resilience to climate change, disasters and emergencies»):

- до 2050 р. в рамках Європейської зеленої угоди ЄС повинен стати кліматично нейтральним.

Четвертий розділ має назву «Інвестувати» («Invest»):

1. «Стратегічні орієнтири» («Strategic orientations»):

- суттєве збільшення видатків ЄС на оборону;
- розвиток гнучких, мобільних, технологічно передових, енергоефективних та стійких військових сил.

2. «Узгоджені та амбітні можливості» («Coherent and ambitious capabilities»):

- до 2025 р. суттєве скорочення критичних прогалин в стратегічних механізмах, зокрема пов'язаних із потенціалом швидкого розгортання ЄС, як-от стратегічні повітряні перевезення, засоби космічного зв'язку, десантні засоби, можливості кіберзахисту та розвідка;
- стимулювання спільних закупівель оборонних можливостей та оптимізація контролю за експортом зброї.

3. «Інновації, революційні технології та зменшення стратегічної залежності» («Innovation, disruptive technologies and reducing strategic dependencies»):

- створення Центру Оборонних Інновацій у рамках Європейського оборонного агентства;
- інвестиції в інновації та краще використання цивільних технологій в обороні.

П'ятий розділ СК стосується партнерства Євросоюзу:

1. «Багатосторонні та регіональні партнери» («Multilateral and regional partners»):

- багатостороннє та регіональне партнерство з **Північноатлантичним Альянсом** є особливо актуальним у контексті російської військової агресії проти України;
- посилення співпраці з **Організацією Об'єднаних Націй** заради підтримки принципів її Статуту (акцент на операціях зі встановлення миру та врегулюванні криз);
- **Організація з безпеки та співробітництва в Європі** є важливим партнером для ЄС, особливо враховуючи такі регіони, як-от Західні Балкани, країни на східних кордонах Євросоюзу, а також Центральну Азію;
- продовження розвитку співробітництва з **Африканським Союзом, Асоціацією держав Південно-Східної Азії, Лігою арабських держав і Радою співробітництва країн Затоки.**

П'ятий розділ СК стосується партнерства Євросоюзу:

2. «Індивідуальне двостороннє партнерство» («Tailored bilateral partnerships»):

- **США:** тісні зв'язки в сфері НБ і оборони, оборонні ініціативи, роззброєння, нерозповсюдження, зміна клімату, гібридні загрози, захист кіберпростору;
- **Норвегія:** конструктивні відносини; Угода про Європейську економічну зону;
- **Канада і Велика Британія:** співпраця у багатьох галузях, передусім в сфері безпеки та оборони;
- **Туреччина:** складні відносини, зацікавленість ЄС у розвитку двостороннього партнерства;
- **Західні Балкани:** підтримка Союзом демократичних процесів, політичних інститутів та критичної інфраструктури; посилення кіберпростору, протидія дезінформації та підтримка контртерористичних зусиль;
- **Україна, Грузія і Молдова:** додаткова підтримка Європейським Союзом України на тлі повномасштабного вторгнення РФ; підтримка Союзом суверенітету і територіальної цілісності цих країн;
- **країни Середземномор'я, Середнього Сходу та Затоки:** співпраця в сферах міграції, протидії екстремізму, тероризму, кіберзагрозам тощо.
- **Африканський регіон;**
- **Індо-Тихоокеанський регіон;**
- **Латинська Америка.**

Шостий розділ Стратегічного компасу є висновком.

СК містить стратегічну перспективу та детально описує інструменти та ініціативи, необхідні для забезпечення більш швидких, рішучих і надійних дій ЄС.

У СК перелічено понад **80 конкретних дій**, спрямованих на реалізацію амбіцій ЄС у сфері безпеки та оборони. Дії, описані в СК, є амбітними, але досяжними за умови постійної політичної відданості. Зважаючи на поточні виклики безпеці, ЄС повинен швидко скоротити розрив між прагненнями та діями.

Високий представник, консультуючись з Комісією та Європейським оборонним агентством, надаватиме **щорічний звіт про досягнутий прогрес** як основу для засідання Європейської ради.

Дякуємо за увагу!

Запрошуємо до дискусії